

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

אי שש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ל כסלו תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 4:00 תל-אביב: 4:14 חיפה 4:03 מוצאי שבת: ירושלים: 5:15 תל-אביב: 5:16 חיפה: 5:14 ר"ת: 5:52

פרשת מקץ

בטחון והשתדלות

"הרבה שלוחים למקום"...

"עמוד האמונה והבטחון" - כך כונה הגה"צ רבי שמואל הומינר זצ"ל בפי רבים. סיפר הגה"צ רבי משה שמעון וינטרויב זצ"ל: פעם לוח רבי שמואל אלפיים לירות וקבעו שהמלוה יבוא ביום פלוני לביתו של רבי שמואל לקבל החזר ההלוואה, בהתקרב מועד הפרעון ניסה להשיג את הכסף להחזיר, אך לשוא. אמר רבי שמואל: "אני את שלי עשיתי, ומעתה אני תולה בטחוני בהקב"ה בלבד".

שעה קודם פירעון ההלוואה ישב רבי שמואל במנוחה בביתו... והנה נכנס יהודי לרבי שמואל להפקיד סכום כסף אצלו, באומרו שנותן לו רשות להשתמש בו כרצונו. הסכום היה אלפיים לירות במדוייק! לאחר כמה דקות הופיע המלוה לגבות את חובו.

ברשימותיו של רבי שמואל נמצא כתוב: "נתעוררתי להרגיש מאוד שהש"ת לבדו הוא הנותן לי כל הכסף להוצאות ביתי ולהוצאות המצוות, ושום בן אדם לא נותן לי כלום. רק ישנם אנשים שהם שלוחי הש"ת אלי על זה... ולכן לא אתרגש כלל אם יפסק איזה דבר ממי שהיה על ידו, כי הרבה שלוחים למקום, ולא תגרע לי אף פרוטה אחת ממה שקצב לי הש"ת בר"ה".

מתוך מאמר

"זהיה ה' מבטחו"...

שנים רבות הסתתר הגה"צ רבי משה אהרן פינטו זצ"ל בעלייתו, באותן שנים חיבר את ספרו "שנות חיים". כשביקש להוציאו לאור, לא היה ברשותו הסכום הנדרש. יכול היה לפנות לנדיבים ולהתרימם, אך לא עשה כן. כאשר בא למעונו מוכר כרטיסי הגרלה, נטל ממנו את חבילת הכרטיסים ואמר: "אם הדברים שכתבתי מקובלים בשמים יניחוני לקנות כרטיס זוכה, ובזכיה זו אדפיסו".

קנה כרטיס שזכה בסכום כסף שהספיק בדיוק להדפסת הספר. שלוש שנים לאחר מכן, עמד להדפיס את ספרו השני. שוב חסר לו כסף להדפסתו. קנה שוב כרטיס הגרלה ושוב זכה בסכום הנדרש.

אמר הצדיק לבנו הגאון רבי חיים פינטו: "בעיני, אין בכך כל פלא ומופת. הן הבטחת הכתוב היא: 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' - והיה ה' מבטחו"... אך רואה אני בכך אות והסמכה מן השמים, שדברי מקובלים בשמים, וראויים הם להדפסה!"

אבותינו סיפרו לנו

יבטח בה' בכל הנצרך לו, ולא ידאג דאגת המחר!

נלמד מהפסוק: "זיהי מקץ שנתיים ימים" (פרק מא-א)

וכפי שדרשו חז"ל (במד"ר פט-ג) "אשרי הגבר אשר שם בה' מבטחו" - זה יוסף. "ולא פנה אל רהבים ושטי כזב" - משום דבטח בשר המשקים נתעכבה ישועתו שתי שנים.

שלמה המלך ע"ה מזהיר בפסוק (משלי ג) "בטח אל ה' בכל ליבך ואל בינתך אל תשען". והכוונה בזה - כותב רבינו בחיי ז"ל (בפרשתינו) - שאם יורהו שכלו ותלמודו בינתו לבטוח בעשרו או בכוחו ובגבורתו, שלא ישען בזה כלל רק שישים כל בטחונו בהקב"ה שהוא משיב חכמים אחר ודעתם יסכל ואין כל מעשיו ומחשבותיו כלום בלתי אם יגזור ה' יתעלה.

זהו שכתוב (משלי יט) "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום", כי אם אסף עושר לרוב אין לו להחזיק טובה לעצמו כי עושרו לא בא אליו בכוחו וקלותו. וכן אמר שלמה (קהלת ט) "כי לא לקלים המרוץ ולא לגיבורים המלחמה וגם לא לחכמים לחם"... ולפיכך אין ראוי לו לבטוח ולהשען על בינתו ואין לו לתלות תקוותו בהשתדלותו רק בהקב"ה. והוא שאמר דוד ע"ה (תהלים סב) "אך לאלוקים דומי נפשי כי ממנו תקוותי. כלומר: לא בהשתדלותי. עכ"ד.

בספר אוהב ישראל (לקוטים - יתרו) מובא כי עיקר דרך האמת להשיג די מחיית ביתו הוא ע"י הבטחון בה' המחיה את הכל, ויקויים בו מקרא שכתוב (תהלים לב-ו) "והבוטח בה' חסד יסרבנו". אבל מי שאין לבבו חזק באמונת ה' כל כך אשר ישיג די פרנסתו בקרב ביתו בלי רוב טרחה ויגיעה, אזי צריך האיש הזה לעשות תחבולות כל אחד לפי ערכו.

בענין זה של הבטחון אמר הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל את הדברים הבאים: "מרוך ראש הישיבה, הגרא"ל שטיינמן זצ"ל שהיה מסור בכל נפשו למענם של אברכי הכוללים הממיתים עצמם על התורה, היה מרבה לומר שרואים בחוש גם בתקופתנו, שכלפי אברכים יש הנהגה ניסית שלא כדרך הטבע. הן ביחס לפרנסתם, והן ביחס לחיתון הילדים. הקב"ה מנהיג את האברכים בהנהגה מיוחדת, שאינה נחלתם של כאלו שעזבו את הכולל לשם פרנסה. אך זאת בתנאי שלא יכלו ממונם על מותרות, ובעיקר, שישומו בטחונם בה' וישליכו עליו את יתבם, ולא ירבו בהשתדלויות שמבטלות מעסק התורה ואשר עומדות בסתירה לבטחון אמיתי בהקב"ה".

עלון השבוע פרשת מקץ הוקדש לעילוי נשמות

האשה החשובה מרת יטל ע"ה בת רבי קלונימוס ז"ל

נלב"ע ב' טבת

. ה . נ . צ . ב . ה .

לנהוג בענוה עם הזולת מתוך הכרה כי כל המעלות שיש לאדם אינם מזכותו אלא ממתנת השי"ת
נלמד מהפסוק: "ויען יוסף את פרעה בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה" (פרק מא-טז)

וכתב רש"י: "בלעדי" - אין החכמה משלי אלא האלוקים יענה, יתן עניה בפי שלום פרעה. עכ"ל. ואמרו חז"ל בשביל שתלה הגדולה בבעליה בלשון "בלעדי" בו בלשון עלה לגדולה - "ובלעדך לא ירים איש את ידו ואת רגלו".

לומדים אנו מכאן מדת ענוותנותו המופלאה של יוסף שאף שעלה לגדולה ולפניו ההזדמנות לזכות בכבוד ויקר, ביטל עצמו וייחס את כל הצלחתו להקב"ה בלבד!

וכך לשון המדרש: "ויוסף היה במצרים" - אעפ"י שזכה יוסף למלכות, לא נתגאה על אחיו ועל בית אביו. כשם שהיה קטן בעיניו מתחילה שהיה עבד במצרים, כך היה קטן בעיניו אחר שהיה מלך".

וכמו שמובא בספר **אורחות צדיקים**: כאשר מטיב הקב"ה לאדם בעושר ובבנים, ונותן לו חכמה יתירה ותבונה וכבוד, אזי מוסיף הוא ענוה ושפלות לפני הבורא, ומכבד בני אדם ומטיב להם יותר משהטיב להם עד כה.

וכן כתב **החובת הלבבות** (שער הכניעה סוף פ"ז): "אם הטיב עמו השי"ת ועלה לגדולה, או זכה לחכמה ותבונה אל יתפאר בזה אלא ישאר עניו כבתחילה..."

ובאמת כבר הוזהרנו בזה ע"י שלמה המלך ע"ה (קהלת י-ד) "אם רוח המושל תעלה עליך מקומך אל תנח". ופירש **האלשיך הקי**: אם עלית להיות מושל, מקומך אל תנח וברח מן השררה.

יש בנותן טעם לצטט כאן את לשון מכתבו של **החתם סופר** (בשול"ת אה"ע ח"ב-צא) לחמיו הגאון **רבי עקיבא איגר זצ"ל** המשתקף ממנו גודל ענוותנותו וביטולו העצמי. וכך כתב: "שלום וכ"ט לק' מו"ח הגאון האמיתי הגדול רשכבה"ג מופת הדור והדרור... כקש"ת מ"ה עקיבא..."

"**אהה** איש אלוקים... חי עבדו כי תמהתי ונבהלתי בראותי מכ"ק כתב לאמר, שמצפה על חוות דעת איש נקלה. אולי משגה וטעות הוא בלב מו"ח... ואגב חביבותי טועה בדמיונו ומה לתבן את הבר, זך ונקי שכל צח ומצוחצח של מו"ח הגאון אור עולם באוצר בלום לתורה ולתעודה, ומה אעשה ואבי גזר עלי וכיוון שניתן רשות, אצא ואדון כתלמיד ומתלמידיו יותר מכולם..."

"אוי לו למי שטועין בו!"

במוצאי יו"ט התאסף ציבור גדול ליד פתח ביתו של כ"ק האדמו"ר מסאטמר - **רבי יואל טייטלבוים זצ"ל**, שבאו לעשות את המועד במחיצתו של הצדיק. רצו לזכות בברכתו ולהושע בדבר ישועה ורחמים.

באותה שעה ישב הרבי ועסק בתורה. הציבור ממתין והזמן חולף. נכנסה הרבנית ושאלה מדוע יניח לציבור להמתין זה רב כל כך?

השיב לה הרבי: "אל תחשבי שאני מעכב את היהודים היקרים ללא סיבה. ח"ו שכבודם יהא קל בעיני. אלא שלב יודע מרת נפשו. אין לאל ידי לעזור ולהושיע לכל המשכימים לפתחי. צר לי עליהם. אוי לו למי שהעולם טועין בו!"

אלא מאי? יעמדו וימתינו ובנתים תשבר רוחם, ואז תתעורר עליהם מידת טובו של השי"ת ויפעלו ישועה אצל ה"פועל ישועות" כשירחם עליהם בראותו למי הם ממתנינים ורוצים להכנס... ואז קרובה ישועתם לבוא!...

מושיען של ישראל

הבורח מן הכבוד...

הגאון מטשיבין - רבי דוב בעריש וויידנפלד זצ"ל התנגד שילווחו בעת שהלך ברחוב ושיכבדוהו כפי שמכבדים אדם חשוב וגברא רבה. כל דבר שראה בו סממן של כבוד, ברח ממנו.

גבאיי בית הכנסת בשערי חסד ביקשו ממנו שישתתף בסעודה שלישית הנערכת בבית הכנסת ויאמר דברי תורה. הוא נענה לבקשתם, אולם אחרי שדיבר פעם אחת, הודיע לגבאים שיותר לא ידבר. זאת משום שהבחין שכשדיבר הצטופפו המתפללים ונדחקו סביבו כדי להאזין לדבריו כפי שמסתופפים בשולחנות של אדמו"רים, ואת זאת אינו יכול לשאת בשום אופן!

תקופה קצרה לאחר פטירת כ"ק האדמו"ר **רבי אהרן מבעלז זצ"ל** החלו בחורי ישיבת בעלז להגיע בשבתות להתפלל במניין שבביתו. רבי דוב בעריש שח לאחד ממקורביו שיאמר להם בעדינות שיתפללו בישיבה. וכששאלוהו לסיבת הדבר, אמר, שאינו יכול לשאת שמתבוננים בו כשיוצא מחדרו ומקיפים אותו ועושים לו "שורה" ושאר גינוני כבוד, כדרך שעושים לאדמו"רים.

סיפר אחד ממתפללי המנין שבאחד מימי החנוכה במוצאי שבת הפצירו בו מתפללי המניין שיסכים שישארו לראות את ההדלקה שלו. רבי דוב בעריש רמז שזה לא לרוחו, אבל הציבור נשאר, אחרי שהדליק אמר להם בחיוך: "בתור עונש שנשאתם תשירו מעוז צור"...

שר התורה

חסד ועזרה לזולת

לחמול על הזולת ולסייע לו בכל הדברים שנזקק להם!

נלמד מהפסוק: "זעתה ירא פרעה איש נבון וחכם... יעשה פרעה ויפקד פקידים... ויקבצו את כל אוכל... וזיהה האוכל לפקדון..." (פרק מא-לג, לו)

מדוע נזקק יוסף לעוץ עיצות לפרעה, והרי לא נתבקש על כך? אלא לומדים אנו מכאן שכאשר ישנה בלבו של אדם חמלה על הזולת, אינו ממתין שיבקשו ממנו לעזור. הרגשתו בצערו של הזולת מדרבנת אותו ומאיצה בו לשאת בעול עמו ולעשות כל שביכולתו לסייע לזולתו. וכפי שכתב **הראב"ם ז"ל** (בשם רבי אברהם החסיד): החמלה והרחמנות של יוסף על העם, היא שהניעה אותו לתקן תקנה של חסד עליהם בצרה שהם עומדים לפניה.

כתב החפץ חיים (בספרו **אהבת חסד ח"ב פ"ב**): מאוד צריך להזהר שלא יחסר לאדם מדת החסד

כש"נר אלוקים טרם יכבה"...

ביומו האחרון של גדול הדור הגאון **רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל** מקובנא, כאשר היה חולה ונטה למות, נכנס הרופא והכריע כי הוא גוסס. בעקבות דברי הרופא הגיעו ובאו ה"חברא קדישא" לומר את הפסוקים כמנהגם.

אמנם "רוב גוססים למיתה" אבל קרה כעין נס. רבי יצחק אלחנן פקח לפתע את עיניו ושב לעצמו. והנה מיד כשנפקחו עיניו הוא ראה את כל הציבור סביב מיטתו ופסוקים בפיהם... וביניהם מצוטף יהודי גביר, שיש לו קרוב תלמיד חכם עני העומד לפני חתונת בתו.

פנה אליו רבי יצחק אלחנן ואמר לו: "תשמע, עליך מוטל החיוב של "ומבשרך לא תתעלם" לסייע לקרובך העני בן תורה. ניסה הגביר להתחמק: "רבי, קשה לי לתת את כל הוצאות החתונה". אמר לו רבי יצחק אלחנן: "אם אתה מתחייב, אני מבטיח לך שאהיה מליץ טוב עליך. כדאי לך!"

הגביר שמע ונכנס לו תאבון... "רבי אני מבטיח. יהיה בסדר. אני מתחייב"... - אמר. רבי יצחק אלחנן סגר שוב את העיניים ונסתלק לבית עולמו. הכל נתרגשו לראות מה העסיק את גדול הדור ברגעיו האחרונים. צרכיו של יהודי.

יחי ראובן

"תורה הולכת עם חסד"...

בתקופה שהסכים הגר"ש אלישיב זצ"ל להוסיף "קבלת קהל" קצרה נוספת סמוך לתפלת מנחה בצהרים שוחחו עמו על חשיבות מדת החסד. וכך אמר: "תורה הולכת יחד עם חסד! מי שאינו עוסק בחסד, עמוד התורה שלו שבור, ואינו שלם!"

ונשאל הגר"ש: אימתי עוסק הוא בעשיית חסד? הלא אינו מנהל גמ"ח וכדומה? והשיב: "לסגור את הגמרא ולשמוע אנשים פעמיים ביום - זה חסד! הענין של קבלת קהל קשה מאד עבורי, כי הדבר מוציא אותי מהלימוד בכך שצריך להכנס לעניניהם ולרכז המוח בדבריהם."

בכל ערב פסח בשעת בוקר אחר התפלה ב"תפארת בחורים" התקבצו כל הבכורות שבין המתפללים עם כל הציבור להאזין ל"סיום מסכת" שערך הגר"ש. הגר"ש לא היה בכור, שני הוא במשפחה והנולד לפניו נפטר ל"ע בהיותו תינוק!...

ואכן אחד מנכדיו שאל אותו בערב פסח: "מדוע עושה סבא סיום הלא אינו בכור?" ענה הגר"ש: "מכל מתפללי בית המדרש עולה לי בנקל לעשות סיום מסכת, משום כך נהגתי לעשות סיום, בתור חסד עם המתפללים".

גדולה שימושה

אפילו יום אחד מימי חייו, כמו שצריך איש הישראלי להזהר לענין קביעת עיתים לתורה בכל יום. וכך מצאתי בספר **שער הקדושה למהר"ח** שכתב שאדם צריך להתאונן בכל יום ולאמר: "אוי לי שהלך היום בלי תורה וגמילות חסדים".

וענינו הוא, כי כח הקדושה נשלם ע"י השלושה עמודים, תורה ועבודה וגמ"ח, ובעוונותינו הרבים כאשר חסר לנו עתה העמוד השלישי של עבודה מעת החורבן, ולא נשאר לנו כי אם אלו שני העמודים, מוכרחים אנו לחזקן ביתר שאת, ובזה יהיו נמחלים עוונותינו, וכמו דכתיב (משלי טז-ו) "בחסד ואמת יכופר עוון", ואמרו חז"ל (ברכות ה:) "חסד" זו החסד שנאמר (משלי כא-כא) "רודף צדקה וחסד..." ו"אמת" זו התורה...

וכמו שהשיב רבן יוחנן בן זכאי לרבי יהושע בן חנניא (אבות דר"נ ד-ה) כשהיה אצל הר הבית והיה מתאונן ואמר: "אוי לנו, מקום שמתכפרים בו עוונותינו שהוא חרב". אמר לו: "בני, אל ירע לך. יש לנו כפרה אחת שהיא כמותה, ואיזה זה גמ"ח, שנאמר (הושע ו-ו) "כי חסד חפצתי ולא זבח".

ועל כן, כיון שהם מכפרים עוונות כמו הקרבנות, מוכרח האדם להתדבק בהן תמיד, כי העוונות מצויות תמיד, וכמו המזבח שלא היה בטל אפילו יום אחד מהקרבנות. וכל זה אנו מדברים שהיום שאין לנו מקדש וקרבנות ובעוונותינו הרבים עוונות מצויות, האדם מוכרח ביותר למידה הקדושה הזו, כדי שיתכפרו עוונותיו. עכ"ד הח"ח.

היצנעת המעלות

"כבר נתרפסמתי יותר מדאי"...

כל ימי חייו השתדל החפץ חיים להמנע מן הפרסומות, תמיד התאונן על שכל מאמציו נגד הפרסום עזרו לו אך מעט. ושלמרות רצונו הלך והתפרסם בעולם. בהחשיבו את עצמו כיהודי בן-עירה קטנה, הצטער צער רב על שספריו הפכו למפורסם במדה שכזו. צער אמיתי הצטער על הפרסום שזכה לו.

בחייו הפרטיים השתדל הח"ח להשאר תמיד "נחבא אל הכלים". הוא נמנע לא רק מדבר או לכתוב אודות עצמו, אלא שבכל מדת יכולתו מנע גם מאחרים ואסר עליהם לכתוב אודותיו כמו המכתב שלפנינו ששיגר לאדם שרצה לספר אודותיו, וכך כתב לו:

"קיבלתי מכתבו, ומאוד הייתי חפץ למלאות בקשת כת"ר, אבל ידידי, קשה לי הדבר הזה, כי כבר נתפרסם שמי הרבה יותר מן המדה נגד רצוני, ואיך אוכל להיות בעצמי גורם עוד פרסום ע"י כתיבת כל חיבורי שהוצאתים רק בזכות כלל ישראל, ויש לי עוד טעמים בזה שקשה לי הדבר מאוד, ואיתו הסליחה. יברך ה' אותי ויתן לו הצלחה בכל עניניו וע"י פעולותיו יתרומם כבוד ה' ותורתו כחפצו וכחפץ מוקירו ומכבדו".

הח"ח חייו ופעלו

"מה אני צריך את הפרסום"

הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל אמר לאחד מתלמידיו: "דע לך שאני מבקש מהקב"ה בתפילתי בעת אמירת "אלוקי נצור" שאני לא אתפרסם בעולם..."

וסיפר תלמיד: התבקשתי ממדריך בחברת מתמידים לנערים צעירים, שישאל את רבי אברהם, האם הוא מסכים שיבואו אצלו למקומו בישיבה (טשיבין), קבוצה של למעלה מחמישים ילדים על שהם מצטיינים בלימוד בכדי שיברך אותם. הצעתי את הדבר לרבי אברהם ואמר שמסכים לברכם, אבל לא בישיבה משום שכאן הכל יסתכלו שבאו להתברך אצלו "ומה אני צריך את הפרסום הזה, הרי אין לך דבר יפה מן הצניעות". והוסיף שמוכן שהוא עצמו יבוא אליהם...

אמרת לו שרוצים להביא רק את הקבוצה הנבחרת ולא את כולם. ואמר שהוא ילך לבית אחד, והילדים יבואו לשם... ואכן כך הוי, הגיע רבי אברהם ודיבר שם וברכם באופן שכל הילדים יצאו בהנאה מרובה.

אגן הסהר

להתרחק מן הפרסום ולא להבליט מעלותיו כדי לא לעורר קנאה וצרות עין! נלמד מהפסוק: "ויאמר יעקב לבניו למה תתראו" (פרק מב-א)

ואמרו חז"ל: "אמר להם יעקב לבניו, אל תראו עצמכם כשאתם שבעים, לא בפני עשיו ולא בפני ישמעאל, כדי שלא יקנאו בכם" (תענית י:). **כיוצא בזה:** אם אכל ושתה בדיעבד, ביום התענית, אל יתראה בפני הציבור [כשבע] שנתראה כחותן בין אבלים ויתקנאו בו (שם). ולהלן על הפסוק: **"ויבאו בני ישראל לשבור בתוך הבאים" (מב-ה) כתב רש"י:** מטמינין עצמן שלא יכירו, לפי שצויה להם אביהם שלא יתראו כולם בפתח אחד, אלא יכנס כל אחד בפתחו, כדי שלא תשלוט בהם עין הרע שכולם נאים וכולם גיבורים.

ידועים דברי חז"ל: "אין הברכה שרויה אלא בדבר הסמוי מן העין" וכן אמרו (תנחומא - כי תשא): לוחות הראשונות שניתנו בפירסום - נשתברו. לוחות שניות שניתנו בצנעה נתקיימו.

וכתב רבי יהודה החסיד זצ"ל (בספר חסידים - ח): "וכן יעשה כל אדם המתחרט ממעשיו הרעים: בצניעותו ילך, ויעשה מעשיו ועניניו בסתר, כי כבר נאמר הסתר דברך והצנע לכת עם אלוקיך ולא יחזיק טובה לעצמו במה שכוונתו לשמים. ישמור שלא יהנה ולא ישמח לבו, שאם שמח לבו בפני העולם, קיבל מקצת שכרו של אותה מצוה בעולם הזה".

במכתב שכתב הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל על הנזק שבפרסום, כתב את הדברים הבאים: "הרי ידוע לך מתוך ידיעה ועשיה, שרצוננו תמיד להיות מאלו הזוכים לחיות דרכי החיים באופן של הצנע לכת. לא לעמוד בראש שום דבר, כי הפרסום הוא נזק, וחו" גורם נזקים במיוחד על טהרת הנפש והמדות. והדרך הבטוחה לאדם במעלת העליה והשגת מעלות ברוחניות הוא עד כמה שדרכיו נסתרים ואין עין אחרים שולטת בהם".

ידוע מה שהתאונן רבינו הגרא"מ שך זצ"ל "עם מה אבוא אל העולם הבא הרי אין בידי מאומה" וכשהעירו לו: הרי יש לו את הרבצת התורה שלו בישיבה ובספריו, השיב, שלא לוקח את זה בחשבון משום שהיה לו מהם פרסום גדול וזה מוריד הרבה...

כך גם אירע עם ראש הישיבה הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל שבשנים הראשונות לישיבת פוניבז' כשהמצב הכלכלי היה קשה מנשוא, נדבה רוחו אותו לטאטא ולנקות בעצמו את בית המדרש מחול ואבק ואף את חדרי השרותים. והתבטא כי זכות זו תעמוד לו בעולם האמת. ושאלוהו: הרי הרביץ תורה לרבבות וכי לא די בזכות זו? והשיב: כי מה שנתפרסם ונתכבד בו ירד ערכו אך את הנקיון עשה בסתר ללא פרסום ולכן רב שכרו.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מן הכח אל הפועל

מה שקרה לאחר מכן היה מדהים:

השינוי שעבר על מאיה 'החלשה' - לא יאמן. היא הפכה לתלמידה בולטת יותר, בטחונה העצמי התחזק, וציוניה השתפרו לאין שיעור. משפטה של האם - 'את האדם הראשון שהצליח לראות את הבת שלי' לימד אותה כמה חשוב לראות כל אחד, לזהות את הכוחות והתכונות היפות שבו, ולהראות לו שרואים אותו. מעין הוכחה נוספת לאמרה הרווחת בעולם: "כל מה שילד צריך - זה מבוגר אחד שיאמין בו".

וכך מאותה טעות בזיהוי, מאותה מחמאה שכוונה לאדם הלא נכון, יצא רק מתוק, שהשפיע כל כך עמוקות על החצנת היכולות של מאיה.

גם אני לקחתי את האירוע המכונן הזה" סיכמה המורה הדס "כדי להפיק ממנו לקח ששימש אותי בהמשך כל עבודת החינוך וההוראה". כמורה חוותה באופן בלתי אמצעי את מה שמלמדים בשיעורי ההכשרה. את הצורך הבסיסי שלנו כבני-אדם **שיראו אותנו**.

היא הבינה אז הלכה-למעשה מה קורה לחניך שמניח את ראשו על השולחן באמצע שיעור, וההתייחסות אליו אינה שיפוטית או ביקורתית אלא "רואה". אפשר להניח את היד על ראשו ולהתעניין "אתה עייף היום?...". במקום עיניים מתגוננות, ניבט אז מעיני התלמיד מבט של הקלה.

* * *

מה עוד יש בסיפור הקטן הזה שבכלל נבע מטעות? הטלת אור על כוחה הנפלא, רב העוצמה, של העצמה.

מילות של העצמה פועלות כנבואה שמגשימה את עצמה. כל עוד התלמידה לא האמינה ביכולותיה הצפונות, לא היה לה כל סיכוי להוציא אותם מן הכח אל הפועל. נתאר לעצמנו שאותה טעות לא הייתה מתרחשת, והיא ממשיכה לחיות בצל כל שנותיה. למה? - כי זה מה שאני. אבל זה לא מה שאת! -מנין לי?...

אם אנחנו, ההורים והמחנכים, לא נגלה את אוזני ילדינו ותלמידנו בדבר הכוחות הגנוזים בהם - ספק אם הם יגלו זאת בכוחות עצמם. לא חבל!

סופר ע"י יהושע דינור

"המורה הדס" עמדה בפני התלמידות ומסרה שיעור בתנ"ך.

האם אי-מי מהתלמידות הבחינה שאין לה כלל רקע בהוראה:...

היא בכלל הגיעה לבית הספר כדי למסור שיעורי העשרה (שיעורים שמחוץ לתוכנית הלימודים הרשמית), אך בעקבות מצוקת כח-הוראה מצאה את עצמה ניצבת מול כיתה כאחת המורות.

שנת הלימודים התקדמה ולהערכתה עשתה את עבודתה לא רע.

יום אחד הגיעה לכיתה אחת האימהות והציגה עצמה כ"אמה של מאיה" (שם-בדוי) וביקשה לדעת מה מידת הצלחתה של בתה בלימודים. המורה הדס החלה לחלוק שבחים לתלמידתה הטובה, עד כמה היא נהנית ממנה ומאישיותה, ושרק תמשיך כך.

ואכן, היה לה לאם במה להשתבח. 'מאיה' הייתה תלמידה מובילה, בולטת, בעלת בטחון עצמי רב שציוניה טובים.

היה זה קצת מפליא לראות את האם נרגשת עד דמעות. היא עוד הוסיפה ואמרה: "את האדם הראשון שהצליח לראות את הבת שלי. מעולם לא חלקו כאלה שבחים לבתי. אני אעביר לה את מחמאותיך ואני מאד מקווה שהיא תמשיך כך ולא תאכזב אותך!"

* * *

לקח למורה כמה שניות כדי להסיק מהתגובה של האם שהיא טעתה בהנחתה.

כלומר:

בכיתה היו שתי תלמידות בעלות אותו שם. האחת מאוד מוצלחת בעוד מאיה השנייה - שישבה בקצה הכיתה - הייתה שקטה מאוד, וקולה כלל לא נשמע בכיתה. הציונים שהשיגה היו בינוניים למדי.

כאשר ביקשה האם לשמוע על 'מאיה', הסיקה המורה - בהתרשמות של חלקיק שניה - שמדובר באמה של מאיה 'המוצלחת'... תכל'ס, היא התייחסה ל'מאיה' הלא נכונה. באותן כמה שניות החליטה לשתוק ולא לומר לאם שטעתה...

* * *

**היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il**